

קד: המקבל שדה מחבירו פרק תשיעי בבא מציעא

אהני בתיבה לגירעון. וא"ת היכי משמע לומר מה שכתב לו תשלומין דלית ליה עלי כל קבל דיכי שיהא מהני לשומטו מע"ג בניו שיהא טועה המקשה לומר שלכך כתב לו כן ויש לומר דהכי משמע ליה למקשה תשלומין דלית ליה עלי לא מנח מחילת המלוה שכבר נפרעת צנחנית המשכון כי הקניתי לך והשאלתו לי ועל שאלה זו יש לך תשלומין^(א) עליו וע"כ מקשה למה נריך לכתוב לו כך כדי לשומטו מע"ג בניו בלאו הכי נמי הוא שומטו דממילא קני ליה המשכון ואפילו לא יקנה לו הלוה וא"ת וכיון שאם לא כתב לו הוא פטור מן הגירעון א"כ מנהו הוא שלא יקחנו והיאך הוא מותר על ידי כתיבה זו וי"ל שמדעתו מקנה לו הלוה לפי שמחירו לו ימיס רבס וכיון שמקנה לו אינן עוד צידו צנחנית השצת העצוט אלא צמרת שאלה א"כ רבנן הוא דתקון שיכתוב כדי שלא ינענע המלוה מלהחזיר כמו שתקן הלל פרוצול לפי שראה שהיו נמנעים מלהלוות (שביעית פ"י מ"ג):

סבר רב כהנא לבימר מנבה ליה בחשא דארעא. ומתני דקתינן אומדין כמה היטה ראויה ליעשות גבי מקבל שדה והוצירה היינו בר מחשא דארעא א"כ הכא דוקא גבי שומשמי דמכחשי יותר סבר דמננה לו ואפילו מאן דחייש לכחש גופנא צ"כ הכונס (צ"ק דף נט.) הכא מודה לרב אשי דלא חיישינן: **ד**האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון. ממתני דלחזו נשך (לעיל דף סח.) דאין מוסיפין חנוני למחזית סבר א"כ נותן כ"י לא שומשמי דהוה פלגא מלוה ופלגא פקדון דה"א דטפי מפלגא פקדון הוה ואפ"ה צעי סבר עמלו כיון דליכא תרי מילתי פקדון: **ד**ל"א לבישתי ביה שכרא. שכשמוציאה מפסקד המלוה שאין קרן שלו קיים ואין לו על מה לסמוך: הני

אהני כתיבה לגירעון ר' יוסי היה דורש לשון הדייט דתניא^(ב) רבי יוסי אומר מקום שנהגו לעשות כתובה מלוה גובה מלוה לכפול גובה מחצה נהרבלאי גבו תילתא מרימר מגבי נמי שבחא א"ל רבינא למרימר והתניא לכפול גובה מחצה לא קשיא הא דקני מיניה הא דלא קני מיניה רבינא משבח וכתוב לברתיה אמרו ליה נקני מיניה דמר אמר להו אי מוקנא לא מוכפל אי מוכפל לא מוקנא ההוא גברא דאמר להו הבו לה ארבע מאה זוזי לברתי בכתובתה שלא רב אחא בריה דרב אויא לקמיה דרב אשי ארבע מאה דאינון תמני מאה או ארבע מאה זוזי דאינון מאתן אמר רב אשי חזינון אי אמר הבו לה ארבע מאה זוזי דאינון תמני מאה אי אמר כתובו לה ארבע מאה זוזי דאינון מאתן איכא דאמרי אמר רב אשי חזינון אי אמר לכתובתה ארבע מאה זוזי דאינון תמני מאה ואי אמר בכתובתה ארבע מאה זוזי דאינון מאתן יולא היא^(ג) לא שנא דאמר לכתובתה ולא שנא דאמר בכתובתה ארבע מאה זוזי דאינון מאתן עד דאמר הבו לה סתמא ההוא גברא דקבל ארעא מחבריה אמר אי מוברנא לה יהיבנא לך אלפא זוזי אוכיר תילתא אמרי נהרדעי דינא הוא דיהיב ליה תלת מאה ותלתין ותלתא ותילתא רבא אמר א"אסמכתא היא ואסמכתא לא קניא ולרביא מ"ש מהא^(ד) דתנן אם אוכיר ולא אעביד אשלם במיטבא התם לא קא גזים הכא כיון דקאמר מילתא יתירתא גוזמא בעלמא הוא דקגזים ההוא גברא דקביל ארעא לשומשמי זרעה חיטי עברא חיטי כשומשמי סבר רב כהנא לבימר מנכי ליה כחשא דארעא אמר גברא דקביל ארעא אינשי כחשא דארעא אמר רב רבינא לבימר יהיב ליה שבחא דביני ביני אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא האטו הוא אשבח ארעא לא אשבחה^(ה) אמרי נהרדעי האי עיסקא פלגא מלוה ופלגא פקדון עבוד רבנן מילתא דניחא ליה ללוה וניחא ליה למלוה השתא דאמרינן פלגא מלוה אי בעי למשתי ביה שכרא שפיר דמי רבא אמר ילהכי קרו ליה עיסקא דאמר ליה כי יהבינא לך לאיעסוקי ביה ולא למשתי ביה שכרא אמר רב אידי בר אבין ואם מת נעשה מטלטלין אצל בניו רבא אמר ילהכי קרו ליה עיסקא דאם מת לא יעשה מטלטלין אצל בניו אמר רבא^(ו) חדא עיסקא ותרי שמרי פסידא דמלוה תרי

אהני כתיבה לגירעון. השטר מועיל לפחות דמיו. אם יפתחו דמי המשכון שנשמתם צו הלוה יפרע משאר נכסיו ככל הכתוב בשטר: **מ**קום שנהגו לעשות כפובה מלוה. שכל מה שכתוב בשטר ככתיבה ודין דמוציא להנעלת ליה מצי נשא לצית בעלה וכו' נפרעת ממנו כשנתארמלה או נתגרסה כדרך שבעל חוב נפרע ככל הכתוב בשטר מלוה כגון שכותבין צה כמו שאנו כותבין אחריות דלא קבילת עלאי: **ג**ובה מלוה. בעל גובה מאזי הבת כל מה שכתוב בכתיבתה כאלו הלוהו: **מ**קום שנהגו לנפול. לשום את מה שמכנסת לו כפליים דמיו בשביל כבוד ולכתוב כפליים בכתיבתה וכשהיא יולאה אינה נפרעת אלא החלי: **ג**ובה. החתן מחמיו מחלה: **מ**גבי שחא. כל מה שהיה כותב וכופל היה גובה מאזי הבת: **ה**א דקנו מיניה. מאזי הבת: **ה**הוא דאמר להו. מלוה מחמת מיתה היה: **(א)** שלא רב אחא כו'. האזי לכתיבתה אכתיבה קאי או אגובינא מקום שנהגו לכפול היה: **ה**בו לה ארבע מאה. קאמר שיכתבו אותן תמני מאה בכתיבתה או ד' מאה בכתיבה קאמר דאינון מאתים לגבייה: **א**י אמר לכפוסה. לגובינא קאמר: **ו**אי אמר ככפוסה. לכתוב לה בשטר ככתיבה קאמר: **ל**א גזים. אינו מקבל עליו דבר גוזמא אלא כמשפטו ולא אסמכתא היא דהכי קבלנות לזרעה לזרעה שומשמי וכו' יקרין מן החטין ומכחישין הקרקע יותר מן החטין: **ו**עבדה חטין כשומשמי. הללית זרעמו ואף החטין הוקרו ונמלא שלא הפסיד בעל הבית צמח ששינה זה ונשתכר כחש הקרקע שהיה נכחש כשומשמי יותר מן החטין: **מ**נכה ליה. בעל הקרקע מחלקו דמי כחשא דארעא מה שהיתה מכחשת אם היה זרעה שומשמי יותר מזרעה חטין ולא יטול זה חטין שיעור שומשמי שהרי לא הכחישה כל כך מחמת החטין: **א**מר ליה אמרי אינשי כחש ארעא כו'. כלומר היה לו לזרוע שומשמי אפילו היטה מכחשת קרקע יותר ולא יכחש מרה לטול עכשיו פחות וירעב הוא וציתו: **ט**פי שומשמי. הוקרו החטין והללית אותה שנה זרעת חטין יותר משל שומשמי: **י**היב ליה. בעל הקרקע מנכה לו מחתירתו ולא יטול אלא כדי שיעור דמי שומשמי שהיא ראויה להעשות לפי שזה גרם זה השבח: **ה**אי עיסקא פלגא מלוה

המקבל פרגמטיא מצעל הבית ושמה לה כפי דמיה שהיא שוה כאן והוא מוליכה למקום אחריות אוניס עליו כמלוה וחזי אחריותה על בעלים כפקדון: **ס**קון רבנן דך סקנסא. דניחא להו לרמיהו: **ו**אי צעי למישתי ביה שכרא. אם רצה להוציא חזיה בהוצאת ביתו מוציא שהרי מלוה עליו היא: **ל**איעסוקי ציה. דמתוך ששתכר בשלך מטרחה ותעסוק צה יפה: **ו**אם מת. הלוה והעיסקא קיימת ציד בניו הרי חזייה שהיא מלוה נעשית מטלטלין אצל בניו ואין הבעלים גובין ממנה דמטלטלי דיתמי לא משתעבדי לבעל חוב: **ל**הכי קרו ליה עיסקא. שמהא קיימת תמיד ומתעסק צה ויסקמו עליה בעליה שלא חיתנן להוציאה ואם מת ליה יגבה ולא תיעשה כמטלטלין שלהן דכיון דלרביה להיות קיימת סמיכתו עליה כמקרקעי דטעמא דלא קא משתעבדי מטלטלי דיתמי לז"ח משום דמעיקרא לאו עלייהו סמך דלאו למיגבי מינייהו אחפיה שהרי צידו להוציאן אצל בניו אין צידו להוציאן וסמך עלייהו: **ח**ד עיסקא ותרי שטרי פסידא דמלוה. משום דתסת עיסקא תילתא באגר לבעל הבית ופלגא בהפסד כדאמר באחזיה נשך (לעיל דף סח.) גבי שטרך דרב עיליש דאי לא מחזיק כרצית דכיון דפלגא מלוה אי לאו דסקיל מנתא באגרא דפלגא פקדון אישתכח דקא טרח בפקדון משום רצית דמלוה. הלכך מאן דיהיב עיסקא שני חצילות בגדים צמנה נכתוב שטר של מנה אי מפסיד באחת מן החצילות מדמי הקרן ממששים ה' דינרים ומשתכר בחצירתה ט"ו דינרין אין כאן חשבון להפסד לצד ולשכר לצד אלא נשתכר צפרגמטיא זו ו' דינרין^(א) (וישלמו^(ב)) מחילת חצילה החסירה צה' דינרין של ט"ו דינרים שהרויח בחצילה אחרת ו' דינרין הנותמים הן הן ריוח ויטול מהן דיהיב עיסקא תילתא באגר והמקבל תרי מילתי ויטולו בעליו מאותם ו' דינרים שליש שהן ג' דינרים ושליש דינר והמקבל יטול שני שלישים. אי כתב עלייהו שני שטרות כל חצילה שטר של חמשים נמלא חשבון של כל אחד בצדו ויקבל עליו המלוה בהפסד החצי שהוא שני דינרים וחצי ובשכר של חצירתה לא יטול אלא שליש ולא נמלא לחלקו שכר אלא שלשים מעות דהיינו חמשה דינרים דדינר ו' מעות כסף פשיטי הן הרי פסידא דמלוה: תרי

(א) [מספתא דכמותות פ"ד.] (ב) [ע"י מוס' כמותות ד: ד"ה למונות.] (ג) [לעיל סו. ושי"ן, ד.] (ד) [לעיל ע"א עב: [לקמן קטו.], (ה) צ"ב ע"ג, (ו) רש"י ל"א, מ"ג, (ז) [נדפסו הגי' עליו].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה שלא ד"ה הבו הד"א: (ב) ר"ה חד עסקא וכו' ושלמו תחילה חצילה וכו' דהיינו ה' דינרים דדינר כסף שז מעות הרי פסידא דמלוה כ"ל ומיתה פשיטי הן נמחק:

מוסף רש"י

אסמכתא. הבעתה גוזמא שאדם מצביע את חבירו לפקוד עליו שאם לא יקיים מלאו יתן כך וכך (לעיל פ"ח.) היינו דבר דלית טעמן לו מדעתם, אלא סומך על דבר שאינו, דסבור שהוא יוכל ללמד ופעמים שמגלחין אותו (סוה"דו. ב.) המצות לחבירו דבר על מנת שיעשה דבר לפתור וסומך בלבו בשעת התנאי שיכול לקיים הדבר כשיגיע זמן ושיגיע הזמן יאסם ולא יוכל לקיים (רשב"ם ב"ב סח.). לא קניא. ואינו נתפס בתנאו ולא יפסיד בכך (סו. א.) אם אוכיר. אעשה זכרה, ולא אעביד. ולא אעשה צה פעולה האסורה לה (לעיל דף טו.). האי עיסקא. דיהיב אינש לחבריה לחמית שכר, פלגא מלוה ופלגא פקדון. פלגא הוי מלוה להחמיש בחמיות המקבל דהיינו אותו חצי שטול ממנו הריח ופלגא הוי פקדון גביה ואינו חייב בחמיותו דהך פלגא דקסקיל ממנה מפקד רוחא (רשב"ם ב"ב ע.). דניחא ליה ללוה וניחא ליה למלוה. דלכח קמא אחריות על זה וקמא על זה, ואם נגזר או אבד הכל אין האחד מפסיד הכל אלא בין שניהן, והלכך כיון דסתמא דמלתא כן הוא דפלגא הוי מלוה גביה, נריך היתון לקבל עליו תרי מילתי בהפסד, הואיל וצוקל פלגא באגר, כי היכי דלא להו רצית מאי טרחה מקבל כפלגא דפקדון משום פלגא דמלוה שהלוהו, דמאי דמקבל טמן אחריות עליה טפי מפלגא הוי שכר למקבל בשביל טירחא דקטרחה כפלגא פקדון, או פלגא יקבל היתון בהפסד ומילתא באגר ומקבל יטול תרי מילתי, דהאי דקסקיל רוחא טפי מפלגא זה שכר טירחא ואין כאן רצית, והכי מפרש בחזוהי נשך (סו.).